

Ljubljana, 12./I. 1922. — II./2.

Emil D. Stefanović
lastnik in odgovorni urednik.

Rusija.

Rusko vprašanje je svetovni problem, in to ne toliko politični kakor gospodarski, ker ravno gospodarska potreba diktira, da se premakne to važno vprašanje iz mrtve točke, na kateri danes tiči, da se ga enkrat definitivno reši.

Obnova gospodarskega življenja cele Evrope je v ozki zvezi z ruskim vprašanjem. Normalno gospodarsko stanje v Evropi je brez Rusije nemogoče, ker sta Rusija in Evropa dva dela ene nerazdeljive ogromne gospodarske produktivne enote.

Lenin, ki je brezdvomno dalekoviden, realen in elastičen politik, izboren voditelj in mislec, se je izrazil ob priliki četrte obletnice oktobrske revolucije, da želi sovjetska Rusija, da se prične z mirnim delom, da bo zamogla z vsemi državami živeti v mirnih gospodarskih odnosih.

Edino na ta način se da rešiti svetovni gospodarski problem. Vse drugo so iluzije, produkt različnih sanjačev, naj se imenujejo Kerenskiji ali Vranglovci.

Ko so se malo konsolidirale razmere v ruski državi, je Rusija takoj pokazala voljo, da je pripravljena živeti v mirnih odnosih z inozemstvom in da to lahko stori, ne da bi kršila svojega programa.

Inozemstvo ni hotelo v početku, v svoji brezglavi in zmage pijani politiki ničesar o tem slišati. Ali propadanje narodno gospodarskih razmer v Evropi, razsule finance in valuta jih je počasi spametovala, da so prišli do spoznanja, da je treba to vprašanje končno veljavno rešiti.

Gre počasi, ali vendar bo šlo.

Londonski »Times« je pred kratkim prinesel vest, da sta se Lloyd George in Briand sporazumela, da je neobhodno potrebno, da se začne pogajanja s sovjetsko Rusijo.

Uradni listi Anglije in Francije se drže nasproti pisanju »Timesa« rezervirano, vendar ne dementirajo te vesti kot neresnične.

Amerikanska bela hiša zlasti v zadnjem času energično razpravlja o tem, da bi se z Rusijo vzpostavili trgovski odnosi, in odkrito pozdravlja konsolidacijo notranjih razmer v sovjetski republiki.

Italija je že sklenila trgovsko pogodbo s sovjetsko republiko. Politične važnosti je, da se obe državi obojestransko obvezujejo, da se bodo izogibale vseh medsebojnih sovražnosti. Italija priznava potne liste sovjetske vlade.

Nemčija je Rusijo že priznala in stoji z njo v trgovskih in deloma v političnih odnosih. To dejstvo jo je tudi povzdignilo v mednarodnih krogih.

Čehoslovaška je že pod Tusarjem kazala Rusiji prijazno stališče.

Ta dejstva dokazujejo, da je ententa opustila svoje prvotno naziranje, da uniči sovjetski režim in potem šele stopiti z njo v stike.

Naša zunanja politika.

Kdor pozna razmere v našem zunanjem ministrstvu, mora priznati, da to ni politika, ki zastopa interese naše države napram inozemstvu, temveč da je to institucija, v kateri se love za korita in spodnašajo tla drug drugemu.

To ni sumničenje, zato so tukaj dokazi!

Stališče naše vlade napram Rusiji je bilo od početka pa do danes sovražno.

Prijateljski objem z Vranglovci vodi naš zunanji urad, tako vsaj izgleda in to dejstvo potrjujejo izjave različnih naših carističnih diplomatov.

Zadnji čas je, da se tudi naša vlada vzbudi in z odprtimi očmi pogleda, kaj se godi okoli nje.

Dočim, ko vse inozemsko časopisje razpravlja o ruskem vprašanju, kot najvažnejšem za Evropo in ostali civilizirani svet, naše časopisje skrbno molči o tej pereči točki in zopet kaže tisto ozko srčnost in omejenost obzorja, ki je značilna za slovensko in jugoslovansko politiko.

Od marksizma do reformizma.

(Razvoj soc. demokratske sekte iz proletarske v malomeščansko).

II.

Delovni program s. demokratov.

Že »obči« del novega programa »socijalističke partije« je torej površno nametno sholastično in nemarksiistično skrupulo. A delovni program, ki mu sledi, je nesocijalistični plagijat erfurtskega programa, iz katerega so reformistični šolarčki izpustili najglavnejše osnovne točke.

Delovni program mednarodne proletarske stranke je ogledalo strankine politike v gotovem razdobju. On mora obsegati glavne direktive v glavnih vprašanjih mednarodne in domače, narodne politike proletarskega razreda.

Delovni program, ki ga je serviral reformistično - centumaško »ujedinijeno« vodstvo, očitno in namerno ne vsebuje direktiv v najvažnejših vprašanjih mednarodne in narodne politike proletarskega razreda. Je torej veren izraz vodstva in politike »socijalističke« stranice, ki je srečno prijadrala v reformistični pristan malomeščanskega frazerstva.

O mednarodni, zunanji politiki proletarskega razreda v delovnem programu ni niti besedice. In vendar je

to vprašanje danes, ko obstojajo v Evropi (ne morda na marsu) federativne socijalistične proletarske republike, ko so soc. dem. voditelji predsedniki vlad (Skandinavija, Pruska) ali celo predsedniki meščanskih republik — za svetovni proletarijat kardinalno vprašanje. A za proletarijat Jugoslavije, novostvorjene države na Balkanu, ki pa še ni vzpostavila rednih mirnih odnosov niti z vsemi evropskimi vladami, je to vprašanje najbolj pereče, vprašanje, na katerega se mora dati jasen odgovor, jasen ne samo razredno zavednemu proletarijatu, nego jasen vsemu delovnemu narodu. Saj vendar dejstvo, da po treh letih naša vlada ni vzpostavila mirnih odnosov niti z evropskimi velesilami, ogroža najvažnejše osnovne interese celega delovnega naroda Jugoslavije: ker vzdržuje možnost nove vojne z velesilami, s katero se ni sklenil mir in vzpostavil redni odnos.

Mi ne moremo predpostavljati, da stari Lapčević ali Korač tega ne vesta. — Saj vendar nista politika od danes! Ali kdo verjame, da sta tako navidna, da mislita, da je dovolj podati platonično izjavo: »socijalistička

partija« čuti in izjavlja solidarnost z delavci v vseh ostalih deželah... in mednarodna dolžnost je izvršena! — Take platonične izjave so dajali vsak dan krščanski socijalisti; a ko je izbruhnila vojna, so sčevali delavce kot pse ene na druge vključ svoji krščanski ljubezni; vključ njihovi platonični ljubezni so podpirali beli teror na Madžarskem in za njihove pokrajinske vlade je okrvavela Zaloška cesta... A ko so delavske množice aktivno s svojo politiko, protesti in štrajki manifestirali svojo mednarodno solidarnost, so jih platonični internacionalci ministri Korač, Bukšeg, Kristan obsipali z lenuhi, nezadovoljniji! — a Noske njihov mednarodni platonični ljubavnik je rožljajal s sabljo in govoril s strojnimi puškami!

Prva točka erfurtskega delovnega programa je: Samoodločba in samouprava ljudstva v državi, pokrajini, občini. To točko je izvrševalni odbor nove »ujedinijene« »partije« spremenil takole: Država naj bo organizirana na osnovi popolne občinske, okrajne in okrožne samouprave. Izpustili so »socijalistični« voditelji očitno nalašč samoodločbo, ker ne moremo predpostavljati, da oni ne vedo razlike med samoodločbo in samoupravo. A vprašanje samoodločbe je posebno važno v Jugoslaviji, kjer žive Srbi, Hrvati in

Slovenci in druge narodnosti. V zvezi s tem gotovo ni slučajno izpuščeno iz programa federativno načelo v vprašanju Balkanske republike, na katerem je slonel do sedaj delovni program vseh balkanskih socijalistov.

Brez dvoma da se nova »socijalistička partija« na ta način v najvažnejših vprašanjih mednarodne in narodne politike popolnoma izjednačuje v besedah — a v dejanjih se je že davno izjednačila — ne morebiti s Stojanom Protičem, ki je izrazil in dosledni predstavnik industrijskega kapitala, temveč s Svetozarom Pribičevićem, izrazitim predstavnikom srbskega spekulativnega kapitala in bivših srbskih naprednjakov in liberalcev. Kajti prvo in glavno točko delovnega programa so Lapčević, Korač in Kristan formulirali dobesedno tako, kakor čitamo vsak drugi dan v demokratičnih listih »Jutru«, »Riječi« in »Pravdi«.

Mi bomo v nadaljnjih člankih pokazali, da to izenačenje »socijalistov« in demokratov ni samo v prvi točki, temveč da se vleče kot glavna nit skozi točke novega programa »socijalističke partije«. Potem šele popolnoma razumemo značilen veliki slavospev, ki smo ga delavci čitali o novem »socijalističkom« programu v demokratičnem dnevniku »Jutro«.

(Dalje.)

Revnim kmetom!

Drugo pismo.

V 8. šte. »Delavskih Novic« smo podali resnično razmerje delavca do kmeta in pobili laž, ki jo razširja med nami gospoda, namreč da je delavec kmetu največji sovražnik. Pribili smo dejstvo, da hoče delavec, da je zemlja od tistega, ki jo obdeluje.

Torej, čigava je zemlja?

Preden odgovorimo na to vprašanje, vprašamo nekaj drugega: Od česa živi človek? Na to je le en odgovor: od zraka in vode. Če nima zraka — se zaduši. Če nima vode — umre. In odkod hrana? Od zemlje. Zemlja, zrak in voda so glavni predpogoji za življenje ne le človeka ampak sploh vsega, kar živi na svetu.

Čigav je zrak, ki ga vdihavamo? Od nobenega in od vseh. Vseh ljudi in živih bitij na svetu. Čigava je voda? Zopet od nikogar in od vseh. In ker sedaj vemo, da ne more nihče živeti brez zemlje, vprašamo, čigava bi morala biti zemlja? Od nikogar in od vseh živih bitij na svetu. Kakor nihče ne sme odrejevati porcij, koliko bo kdo vdihaval zraka in popil vode, tako se tudi ne sme odmerjati, koliko bo kdo imel zemlje, ker mora biti last vseh ljudi.

Vi boste sedaj rekli: Lepo! Ako je zemlja last vseh, potem bo tako kakor pri divjih živalih: močnejša, premaga slabšo, pograbi in poje večji kos mesa. Kaj hočemo danes, ko ima gospoda vse v svojih rokah, da si lahko prilasti zemlje, kolikor in kadar jo hoče.

Hm, hm! Vi, delavci, pravite da je zemlja last vseh, torej nam je hočete vzeti še tisti košček, ki so nam ga pustili bogatini. Delavec si hoče prisvojiti našo zemljo; on je ne bo obdeloval, ampak prodal in denar bo zapil ter tako živel na naš račun.

Na prvi pogled se zdi, da je tako. Ali to samo izgleda, kajti stvar je popolnoma drugačna.

Mi pravimo, da je zemlja od vseh ljudi, ali ne sme pa biti v rokah tistega, ki je sam ne obdeluje. V Sv. pismu stoji, da je Bog rekel: v potu svojega obraza boš jedel svoj kruh, ni pa rekel: v potu tuje obraza jejte pečenke in uživajte naslade tega sveta! Ko torej vemo, da tudi oni bog v sv. pismu ni dal nikomur zemlje v najem in da je ni nikomur prodal toliko tisoč in tisoč oralov, potem je menda pravo naše stališče: zemlja je last vseh. In od obdelovanja zemlje živi kmet. In zato pravimo: Zemlja kmetom! Kmet naj jo upravlja in gospodari z njo! Da bo kmet laže obdeloval zemljo, da bo več pridelal, mu je treba preskrbeti poljedelske stroje in povsod ustanoviti gospodarske šole, v katerih se bo kmet naučil razumnejšega gospodarstva. In že v ljudski šoli naj se ne uče otroci samo pisati in brati, kdaj je živel in umrl ta in oni vladar, ampak naj se uče tudi gospodarske stvari.

Vidite, in tega gospoda noče! Ona hoče, da ostane večina in boljši del zemlje v njenih rokah, ubogi kmet pa da leze

„DELAVSKE NOVICE“ izhajajo vsak petek.

Uredništvo in upravništvo: Turjaški trg 2.

Letna naročnina 120 K
mesečna naročnina 12 K

Posamezna številka 3 K.

v vedno večje dolgove in revščino na svojem malem koščku zemlje.

Zato zahteva delavec, da se vzame veleposestnikom zemljo in da se jo brez odškodnine da kmetom, ki pa te zemlje ne smejo prodati. Kajti, če bi revni kmetje zopet začeli prodajati svojo zemljo, bi zopet nastali bogataši in veleposestniki in čez nekaj let bi zopet bilo vse tako, kakor je bilo prej. In če kmet ne sme prodajati svojega krpovata, je dobro tudi

zato, ker sin, ki je nagnjen k pijančevanju, ne more zapiti in zapraviti grunta. Le na ta način se bo uresničil svetopi-semški izrek: »Kdor ne dela, naj ne je!«

Kmetje vseh dežel, združite se!

Samo vaša pomoč siromaku, delavcu, ki je tudi zrastel na kmečkem in ne na gosposkem gnoju, more rešiti delovno ljudstvo današnje bede in revščine.

Živelo kmetstvo delavsko ujedinjenje!

Cannes.

Svetovno gospodarstvo je resno bolno. Breme versajskega miru grozi, da bo popolnoma zlomil Nemčijo, dočim ko je blokada s strani antante in državljanska vojna, ki so jo organizirali kontrarevolucionarji, skoro popolnoma uničila rusko gospodarstvo. Nemčija in Rusija ne moreta kupovati; to znači, da je večina Evrope izločena iz svetovnega gospodarstva. Amerika, Anglija in vse države z visokovrednim denarjem ne morejo vsled tega prodati svojega blaga, magacini so polni, podjetniki so prisiljeni, da zapirajo svoje tovarne. Posledica je ogromna nezaposlenost, ki vlada danes v teh deželah. V posameznih deželah je naslednje število nezaposlenosti:

Amerika	5.735.000
Anglija	1.835.000
Italija	464.000
Švica	136.000
Švedska	100.000
Norveška	26.000

Ogromna nezaposlenost v Ameriki in Angliji sili vladi obeh dežel, da se že nekaj mesecev bavijo z vprašanjem, kako omejiti to zlo, kako se ga rešiti. Ali v obeh deželah se vedno bolj in bolj utrjuje prepričanje in to pod pritiskom gospodarskih krogov, da treba predvsem rešiti vprašanje, kako pomagati zopet Nemčiji in Rusiji na noge, da bi bile zopet zmožne kupovati angleško in ameriško blago. Brez Nemčije in brez Rusije ni ozdravitve, to prepričanje si celo med Francozi polagoma krči pot.

V teh dneh se vrše važna posvetovanja antantnih vlad, predvsem Francije in Anglije v Cannes. Kakor kažejo poročila, bo najbrže sklicana mednarodna gospodarska konferenca, na katero bi bila povabljeni tudi Nemčija in Rusija. Naloga te konference bi bila, da najde pota za izboljšanje valute (denarja), za poživljenje izmenjave blaga in

za ureditev svetovnega trga. Francija dela sicer še velike težkoče, ker njeni vodilni državniki bi najrajši Nemčijo gospodarsko popolnoma uničili in to iz golega strahu pred njo, dočim ko so vražijo sovjetsko Rusijo predvsem radi tega, ker noče služiti Franciji v njenih stremiljenjih proti Nemčiji, kakor je to delala caristična Rusija.

Toda Angleži ne morejo več dolgo odlašati. Angleško delavstvo postaja vedno bolj nestrpno. Opasnost nezaposlenosti preti vsakemu. In nezaposlenost ne pojema, marveč celo narašča, celi okraj žive v težki bedi. Razen tega pa pritiskajo tudi podjetniki sami. Izguba profita in skrb za bodočnost jih sili k spoznanju, da jim Versajski mir ne prinaša profita, marveč da jih upropašča z Nemčijo vred, prinaša jim spoznanje, da se sovjetska vlada ne mara odstraniti, da stoji trdno kljub vsem težkočam. Kakor vedno, tako se vprašuje tudi danes angleški kapitalist predvsem, kako bi si ohranili svoj profit. Pripravljen je skleniti kompromis tudi z boljševiki; zahteva samo garancijo za svoj denar in svoj profit.

Kapitalistična Evropa išče izhoda za rešitev. Zdi se, da bo v Cannesu položen prvi kamen. Sklep, da se povabi Rusijo in Nemčijo na mednarodno gospodarsko konferenco, pomeni velik korak naprej. To bi pomenilo pričetek likvidacije Versajskega miru in priznanje, da treba priznati sovjetsko kot mednarodno silo. Vabilo Rusije na mednarodno konferenco pomeni njeno priznanje, ne oziraje se na to, ali evropske države potem še izrecno priznajo sovjetsko vlado ali ne. Pride tudi to. Tudi Jugoslavijo dolgo niso hoteli priznati, ali končno so jo vendar. Vsekakor bo letošnje leto zelo važno za gospodarsko ozdravljenje sveta.

Delavska zbornica.

Delavska zbornica je za proletarijat iz bivših avstro-ogrskih pokrajin nova institucija. Dosledna marksistična politika srbske socialne-demokracije pred vojno pod vodstvom velikega pokojnega sodruga Tucovića (padel na fronti kot rezervni častnik), Kaclerovića in pokojnega Dušana Popovića (umrl v emigraciji na Angleškem), ter Ilije Milkića je uspela, da je s kompaktnim večletnim razrednim bojem izvojevala takozvani »zakon o radnjama« (zakon o podjetjih), ki vsebuje tudi zakonska določila o »delavskih zbornicah«.

Delavska zbornica je torej zakonsko utemeljena institucija organiziranega

proletarskega razreda bivše kraljevine Srbije.

Razširjenje te institucije na pokrajine iz bivše Avstro-Ogrske je brezdvomno pozitivna pridobitev za proletarijat tostran Donave, Save in Drine.

Razredno zavedni proletarijat je v svojem časopisju že pred dvema leti zahteval volitev delavskih zbornic na osnovi »zakona o radnjama« v vseh krajih Jugoslavije.

Ali social-demokratski birokratje, v privzgojeni šovinistični antipatiji in preziranju in mržnji vsega kar je srbsko, balkansko — (oni so v prvi vrsti bili dobri učenci in poslušni posebno v tem ozi-

ru podložniki šovinističnih dunajskih strokovnih »boncov«, ki so svojo proletarsko zavednost med vojno pokazali s tem, do so pridno z denarjem strok. organizacij podpisovali vojna posojila!) — tri leta uporno borili proti združenju slovenskega in srbskega delavstva in njegovih institucij.

All čudna so pota gospodova in njegove previdnosti! Po treh letih boja proti združenju slovenskih in srbskih rudarjev in ostalega delavstva, potem ko je izgubil vsako zaupanje ne samo med rudarji, ki ga samo še prezirajo, temveč tudi med lastnimi pristaši, postaja Miha Čobal, najizrazitejši šovinistični strokovni birokrat in pridiger — proč od Beograda, po milosti demokratov, ki so vse »delavske« člane zbornice imenovali — predsednik »delavske zbornice«, za izvojevanje katere ni niti s prstom mignil, a za katero se je boril srbski proletarijat dolgo vrsto let.

Že samo dejstvo, da je na čelu delavske zbornice g. Čobal, ki uživa ne samo preziranje, a nima celo med lastnimi pristaši nobenega ugleda in zaupanja kompromitira to institucijo, ki bi morala biti organ celokupnega delavskega razreda.

»Delavska zbornica« je torej protizakonito (zakon o radnjama določa, da se morajo člani delavske zbornice voliti od vseh organiziranih delavcev in namščencev) izgubila svoj značaj in je postala zavetišče bankrotiranih strokovnih birokratov maloštevilne soc. demokratske politične sekte.

Jasno je, da tak sestav uprave in članstva delavske zbornice na veliko škodo proletarskega razreda ne more odgovarjati glavnim nalogam delavske zbornice.

Strokovni pregled.

Začasna pravila medjusaveznega sindikalnega odbora nevtralnih delavskih strokovnih organizacij Jugoslavije.

(Konec.)

7.

Začasni M. S. O. bo skupnemu kongresu podal poročilo v svojem delu in o stanju svojega strokovnega gibanja, kakor tudi o splošnem strokovnem, gospodarskem in socialnem položaju del. razreda v Jugoslaviji.

8.

Pravico, udeležiti se kongresa imajo: a) vsi člani začasnega M. S. O.; b) po en delegat vseh profesionalnih organizacij, ki so v sestavi M. S. O.; c) po en delegat od sto članov vseh organizacij in na vsaki dve nadaljni stotini članov po en delegat; d) po en delegat vsakega krajevnega strokovnega sveta.

M. S. Odbor se bo potrudil, da za kongres ne bo izgubila udeležbe in glasovanja niti ena organizacija, ki je do »Obznane« polnopravno funkcionirala.

9.

Delegati za kongres morajo priti na kongres z napisanimi polnomočji, v katerih mora biti povedano — v resoluciji zborovanja, oziroma skupščine, ki jih je izvolila — stališče večine, ki jih je de-

Delavska zbornica, kot organ celokupnega proletarskega organiziranega razreda, mora skrbeti za blagostanje celokupnega proletarskega razreda. A interesov celokupnega proletarskega razreda ne morejo zastopati ljudje, ki nimajo niti najosnovnejšega pojma o proletarski demokraciji, ljudje, ki so v svojih strokovnih organizacijah, ki so jim načelovali s terorjem, grožnjami, denunciacijami in obrekovanji zatirali vsako zdravo opozicijsko mišljenje in proti delavcem iz opozicije vodili najgnusnejši boj; ki so se vsigdar bali vsake kontrole, posebno pa kontrole svojih sodelavcev, ki smatrajo za svoj življenjski poklic sedeti brezkontrolno na kasa in ki so vsakega delavca, ki je zahteval pravilnejše delo, kontrolo itd. jednostavno izključili iz organizacij; ljudje takega mišljenja in delovanja ne samo ne spadajo v proletarske institucije, ne spadajo niti v meščansko-demokratske, temveč je njihovo mesto v tedalnih cehovskih institucijah, ker njihovo mišljenje in delovanje popolnoma odgovarja mišljenju in delovanju srednjeveških cehovskih mojstrov, ki so z istimi sredstvi terorizirali cehe in njihove člane.

Že prva seja teh od nikoga izvoljenih a od demokratov imenovanih članov delavske zbornice je dokazala, da skuša Melhior Čobal brezkontrolno sedeti na kasi delavske zbornice, in identificirati njen cilj, s soc. demokratsko politično sekto.

Organizirani proletarski razred pa bo pri prihodnjih volitvah pometel to srednjeveško cehovsko šaro, tako kakor se spodobi. Člani delavske zbornice morajo biti izvoljeni. Klic po volitvah, svobodnih in demokratičnih, pa bo združil vse razredno zavedno delavstvo.

legirala, kakor tudi število glasov, ki ji je padlo za njihovo izvolitev.

Na kongresu bodo delegati glasovali z onim številom glasov, kolikor jim je v polnomočju zabeleženo, da jih zastopajo in pri glasovanju se morajo ravnati navodil skupine, ki jih je delegirala.

10.

Projekti pravil M. S. O., stavkovnega fonda in drugih resolucij, ki jih bo M. S. O. podal kongresu, se morajo dati na diskusijo organizacijam, da te opredelijo delegate po diskusiji o teh predlogih.

M. S. O. mora vse svoje projekte pravil in resolucij za celokupni kongres nevtralnih strokovnih organizacij dati na diskusijo vsem svojim organizacijam najmanj dva meseca pred kongresom.

Posamezne organizacije morajo svoje predloge, če jih bodo imele, M. S. Odboru dati najmanj mesec dni pred kongresom.

Po izvršeni diskusiji o vseh predlogih volijo organizacije svoje delegate za kongres petnajst dni pred kongresom.

V Beogradu, 27. okt. 1921.

Za akcijski odbor kovinarjev: Dr. Biorac; za savez natararjev: Bora Gajić; za savez lesnih delavcev: Melentije Dimitrijević; za savez tovarniških in ne-kvalificiranih delavcev: Milan Grojić;

papir. Nekaj mora nastati; tako ne gre več naprej.

Prišel je preobrat in razpadle so velike države v svoje naravne spojine, in dejal si mi, preobrat je tu! Otresli smo se tujeve palice, in sedaj lahko mislimo na izboljšanje delavskega položaja v novi državi. In tukaj se je pričela tvoja trnjeva pot.

Povabljen si bil v Laporje na Stajersko leta 1918., marca meseca. Ne spominjam se, kateri dan. Umrl je s. Strmšek, žel. sprevodnik, zvesti delavski zaupnik, in čutil si dolžnost, da mu spregovoriš zadnji pozdrav na njegovem novem domu na gomili. Na neko ovadbo na takratnem shodu v Laporju, so te zaprli s petimi s. v preiskovalni zapor 28 dni.

Spustili so te in na glavnem kolo dvoru smo počakali tebe in ostale, pozdravili se tiho; govorila so samo srca.

Nisi ostal pri tem, tvoje delo je šlo dalje. Prišel si delati na strokovnem

V. G. KOROLENKO.

V začetku tega leta je umrl v Rusiji, v Poltavi pisatelj Vladimir Galaktionovič Korolenko.

Rodil se je kot uradnikov otrok l. 1853., študiral je tehniko v Moskvi in Petrogradu, kjer si je služil vsakdanji kruh kot korektor raznih listov. Tisti čas so pričeli ruski socialni-revolucionarji s terorističnimi akcijami, izvršil se je atentat Vere Lasuličeve. Nastali so veliki dijaški nemiri l. 1875., vsled katerih je bil aretiran tudi Korolenko in preganjan v Sibirijo med poldivje Jakute. Po desetletnem prognanstvu se je vrnil v Nižnij Novgorod in se popolnoma posvetil leposlovju in publicistiki. Javno je nehal delovati leta 1918., ko je časa nemške okupacije v Ukrajini ostro nastopil v Poltavskem listu proti Nemcem in proti nacionalnim ukrajinskim oblastem. Potem v listu ni več na-

stopal, ampak se je bavil samo z osvobojenjem aretiranih oseb.

Svoje stališče napram belim, kontrarevolucionarnim bandam je izrazil v znamenitem pismu, ki ga je priobčil list »Južni kraj« v Harkovu 1919. leta, kjer ostro biča beli Denikinov režim, njegov teror in trpinčenje ter ubijanje delavcev in kmetov.

Telesno je začel slabeti že julija minulega leta. Z rokami ni mogel več gibanj in polagoma je izgubljal sposobnost govoriti. Na to mu je še umrl njegov zet, soc.-dem. Ljahovič, ki ga je ljubil kot svojega sina. Po njegovem pogrebu je legel v posteljo, kjer se je nenadno poostrišla njegova bolezen, ki jo je nakopal med vojno.

Poleg Gorkija je bil Korolenko edini večji revolucionarni pisatelj, ki je ostal v sovjetski Rusiji in ki je pisateljeval dalje tudi v revoluciji. Še v bolniški postelji je končaval svoje »Spomine«, ki jih je izdal ljudski komisariat za narodno prosveto, kot poslednji zvezek celokup-

nih njegovih del. V vseh njegovih delih se zrcali globoka njegova ljubezen do vseh ljudi in v tem svojem človečanstvu je tih, blag in mil, kakor je mila njegova Ukrajina.

Najboljša njegova dela so »Makarjeve sanje«, »Gozd šumi«, »V zlobni družbi« in »Slepi muzikant«.

Spomin na Franceta.

Spoznal sem te leta 1915. oktobra; imel si premikalni stroj, na katerem si polnil žrelo s premogom. Opravljal sem službo pri dotičnem stroju in sva se pogovarjala; dejal si mi: kruta nam je domovina Avstrija, mnogi se tepejo v jarkih, drugi opravljamo službo doma in stradamo za nenasitnega imperijalističnega moloha. Prišli so časi še hujši, in zopet sva govorila, delavstvo se mora spametovati; jemo kruh iz lesa, nosimo obleko iz kopriv, denar sam papir, krušne karte papir, kazenska vabila in vpoklici k vojakom papir sam

za savez usnjarskih delavcev: *Milorad Barajević*; za savez brivskih delavcev: *Stanko Nedeljković*; za savez rudarjev: *Janko Petaković*; za savez trgovskih pomočnikov: *Janko Nikolić*; za savez monopolskih del.: *Drag. Stošić*; za savez pleskarjev: *Branislav Krišćinski*; za savez stavbinskih delavcev: *M. Milenković*; za savez prometnih in transportnih delavcev: *Milorad Manojlović*.

RUDARJI.

Impozanten shod rudarjev v Trbovljah.

V nedeljo, 8. t. m. se je vršil v Trbovljah pred rudniško restavracijo sijajen rudarski shod, ki je bil *manifestacija za — nevtralne delavske strokovne organizacije*. — O podobnem poteku shoda bomo poročali prihodnjič; danes prinašamo samo 4 resolucije, ki so bile vse enoglasno sprejete po 3500 prisotnih delavcih.

1. Resolucija

rudarjev, zbranih na strokovnem shodu v nedeljo, dne 8. t. m. v Trbovljah enodušno ugotavlja:

Da rudarji ne morejo živeti brez svoje organizacije. Vprašanje strokovne organizacije je za rudarje življenjsko vprašanje. Nikjer na svetu se ne prepušča strokovne organizacije, ker najprimitivnejša čustva humanitarne socialne pravičnosti, a tudi interes celokupnega narodnega gospodarstva narekuje oblastem vseh držav, da ne samo dovoljujejo, temveč tudi ščitijo strokovne organizacije, ker so one edino pozvane, da ščitijo delavstvo pred preobsejnim izkoriščanjem in ker so one edino pozvane, da pravilno regulirajo delovne odnose med kapitalom in delom.

Tudi ustava kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca v tretjem oddelku ustavno določuje, da je zajamčena pravica delavcev za organiziranje v svrhu zagotavljanja delovnih pogojev.

Razpust podružnic »Saveza Rudarskih Radnika« v Sloveniji ni bil upravičen, temveč je policijska oblast naselila intrigam Trboveljske družbe in njenih agentov, ki želi znižati plače in tako potom konkurence ubiti državna rudniška podjetja ter jih na ta način dobiti v svoje roke.

Sodišče zavlačuje s svojim sklepom, ki mora razveljaviti odlok policije, ker ni bil dan najmanjši povod za razpušitev.

Rudarji pa ne morejo več čakati brez organizacije, ker je draginja dan na dan večja, družba in rudarsko glavarstvo pa nočejo zvišati doklade kakor določa mezdna pogodba sklenjena pri posredovanju ministrstva za socialno politiko.

Zato rudarji enodušno sklenejo:

1. Da se obnovi na podlagi ustave in rešenja Ministrskega sveta z dne 23. sept. 1921. Pov. šte. 5992. strankarsko nevtralna strokovna rudarska organizacija.

2. Da se ne naseda separatističnim gongam separatistov proč od Beograda, temveč da se obdrži jedinstvo srbskega, hrvatskega in slovenskega delavstva.

Rudarji cele Jugoslavije združite se!

polju, izvoljen v odbor spl. žel. org., nastopile splošne stavke 15. aprila leta 1920. Deloval si neumorno, bil povsod in dne 23. aprila na Zaloški cesti obstreljen nad levim očesom. Zopet si prišel v roke pravice in predsedal si zopet svoj mesec v policijskih zaporih. Ali to ni bilo dovolj. Klerikalna vlada pod predsedstvom dr. Brejca te je obsodila še na mesec dni zapora, katerega si predsedal tik pred smrtjo in si nakopal bolezen, kateri si tudi podlegel. Bil si hraber delavski zaupnik in delavstvo je v tebe zaupalo. Prestal si ves križev pot delavca, težko je bilo tvoje življenje, sedaj ležiš v miru, v domu, kjer te človeška fužija ne more preganjati. Odšel si od nas dne 22. decembra 1921, v 39. letu starosti. Ta dan naj si delavstvo zapomni, ker je izgubilo tebe, France, ravno takrat, ko bi te najbolj potrebovalo. Slava tvojemu spominu.

V Ljubljani, dne 1. jan. 1922.

J. M.

Živela enotna neodvisna strokovna organizacija!

Živelo združenje vseh delavcev v strokovnih organizacijah!

2. Resolucija.

Shod rudarjev sprejme poročilo delegata II. skupine o prizadevanju pri ministrstvu za socialno politiko na znanje in odobrenje.

Ker je kriza vlade rešena, naroča zbor zaupnikom II. rudarske skupine kakor tudi novi začasni upravi Zveze, da ponovno prosi novega ministra za socialno politiko g. dr. Žerjave, da prisili čimprej Trboveljsko družbo in Rudarsko oblast, da čim prej izvrše svoje obveznosti, ki jih nalaga sklenjena mezdna pogodba, da ga opozore na čim dalje večjo draginjo in na neopravičeno in pogosto odpuščanje delavcev, ki imajo več družinskih članov in da prepove družbi odpuščanje domačinov in nastavljanje tujcev, če so domačini brez posla.

Zaupnikom II. rudarske skupine se naroča, da izvolijo 5 člansko komisijo, ki bi sporazumno in popolnoma z začasno upravo Zveze storila vse potrebne korake, da se dohodki primeroma draginji v smislu pogodbe povečajo.

Ravno tako se nalaga odboru naloga, da bodo na merodajnem mestu upoštevali resolucijo zadnjega shoda glede neopravičenih davčnih odtegljajev.

Če bomo združeni in solidarni bodo naše zahteve izpolnjene zato kličemo:

Živela delavska solidarnost!!

Živelo združenje in sloga delavskih množic!!

Resolucija cementne tovarne.

Delavci zbrani na javnem strokovnem shodu dne 8. jan. 1922 pred rudniško restavracijo v Trbovljah, ogorčeno protestirajo proti postopanju od strani ravnateljstva cementne tovarne trboveljske premogokopne družbe:

1. Zakaj se je odtegnil ves dohodninski davek za leto 1921, kajti drugi obrati ga odtegujejo v obrokli, zakaj bi tudi v tej tovarni ne bilo istega reda, saj spada tudi ta k isti družbi.

2. Naj se takoj izplača delavcem v cem. tovarni ves denar nazaj, v kolikor se ga je odtegnilo preveč, oziroma več kot po drugih obratih, kajti delavstvo nima danes denarja, da bi si nakupilo potrebni živež za 14 dni.

3. Odpravi naj se takoj razno šikaniranje od strani omenjenega ravnateljstva.

4. Odpravijo naj se vsi nedostaki, oziroma odpusti delavstva, brez da bi se dokazalo dotičnemu, da je res kaj zakrivil, kakor se to dogaja zadnji čas.

5. Celi današnji zbor zahteva, da merodajne oblasti nemudoma stvar rešijo.

Trbovlje, dne 8. jan. 1922.

Pristav Ivan t. č. predsednik. *Franc Bogve* t. č. zapisnikar.

Za to resolucijo je glasovalo 3500 delavcev.

ŽELEZNIČARJI.

Tlačanstvo na južni železnici.

Na južni železnici se vedno bolj obnavlja srednjeveški običaj — tlačanstvo. Seveda, kaj to mar gospodi, če mi tlačani umiramo utrjeni in sestradani. Največji trpin na železnici je gotovo kurjač. Ali načelniki so si izmislili, da naprtijo tem trpinom še eno delo, namreč čistiti stroj po 14 urni službi. Dalje šikanirajo načelniki posameznih kurilnic uslužbenec, najbolj pa kurjače. Če se kdo postavi po koncu njihovega šikaniranja, se mu zagrozi z denarno kaznijo ali pa z odpustom iz službe. In strojevodjem so pa rekli, da oni nosijo vso odgovornost. In vse to naj opravljamo, ko smo še za predpisano delo desetkrat pre malo plačani.

Zato si zapomnite gospodje, priganjaji, da vam ne bomo delali tlake in ne upoštevali vaših nasilnih odredb. Če hočete na vsak način priti do zlatih ovratnikov, krenite na kako drugo pot. S tem postopanjem se vam pa ne bo obneslo. Kajti mi smo vsi edini proti vašemu šikaniranju.

Vsem železničarjem naznanjamo, da smo izročili načelniku ljubljanske kurilnice sledečo resolucijo.

Kurjači južne železnice, zbrani dne 31. dec. 1921, odločno protestirajo radi določil splošnega pravilnika k uredbi o osemurnem delavniku, ki se tičejo čiš-

čenja strojev po končani službi. Za nadure in obleko je plačati 100 % odškodnine. Zato opozarjamo upravo, da ne krši zakonitih določb, ki so v korist delavstvu, proti vsaki odredbi uprave, ki krši te določbe in bila v škodo vsem kurjačem južne železnice.

KOVINARJI.

Strojna tovarna in livarna d. d. Ljubljana.

Nezadovoljstvo.

Delavstvo, ki se nahaja v težkem stanju v naši tovarni, je v resnici spregledalo, da je treba ene rešitve.

Kaj bomo počeli? Čim dalje čakamo, tem slabše. Draginja vedno raste, plača je pa tista, ki bi jo morali dati pred enim letom, a so jo dali šele pred par meseci.

Naveličali smo se že tudi naše socialdemokratske strokovne organizacije, ki zgleđa tako žalostno in ki ne more ali pa noče zboljšati našega življenja.

Še imamo svojega »zaupnika«, ki se pa ne briga za nas, ampak le za sebe, da si svoj položaj izboljša. Njegovo glavno delo je v tem, da se plačuje članarina 6 K na teden, za socialdemokratsko strokovno organizacijo. Zato pa dobimo vsaki teden majhen list, ki se imenuje »Delavec«!

Čudno se nam zdi, kako je to, da inženir zdaj vedno hodi k našemu »zaupniku«; saj ga poprej vendar ni mogel videti.

Pa še kako prijazno in živahno se razgovarjata po celih 15 minut, včasih pa še več. Kdo ve, kaj to pomeni? Pa tudi časa imata dosti, nam se pa tako mudi delati, ker za hrbtom stoji inženir.

Ko je inženir odšel, ga nekdo vpraša, kaj mu je inženir povedal. Odgo-

Gospod Jelić in avanziranje gotovih gospodov pri juž. železnici.

Meščanski list »Jutro« z dne 7. t. m. prinaša, kakor zatrjuje, iz krogov železničarjev, dopis »Južna železnica in g. Jelić«. Po predmetu sodeč, izhaja ta dopis iz krogov tistih železničarjev, ki so si v poslednjih časih zmede in nezakonitosti pridobili pri južni železnici naslove in plače ravnateljev, kvadratnih in centralnih nadzornikov na najcenejši način — v brezdelju. Ker je teh gospodov že precejšnje število in se še nameravajo v izžemanju železnice pomnožiti, si že dovoljujejo, da obveščajo javnost kot »železničarje«. Le pod to krinko se še zamorejo socialno uveljaviti; kajti če bi se imenovali z naslovi, katere so si nadeli, bi bil njihov nastop le — tragi-komičen. Jelić je s krepko roko postavil jez njihovem ponovnem napredovanju, ki so si ga za leto 1922 zamislili. Za svoj srd nad tem so si našli seve najprimernejše trbilo. Naslikali so zanje sporno zadevo z Jelićem tako, kakor da bi bil Jelić-ev nastop žaljiv za vse južne železničarje. Jelić je pa s povdankom, da že pozna »južno-železniško osebo« samo prestrigel sebične namene neumornih izvanrednih avanzirancev.

Izjavljamo, da pretežna večina južnih železničarjev ni prav nič prizadeta po navedeni gavorici G. Jelić-a. Kot upravni svetnik pač lahko pozna gotove »železničarje« iz napredovalnih predlogov zadnjih treh let, kjer so se samoljubno bleščali, še preden so zamogli

voril je tako, da smo ga že od daleč spoznali, da je ponosen, da se lahko z inženirjem razgovarja, med tem ko drugi nimajo te časti. O svojem delu, o položaju itd. sodrug »zaupnik« in njegov pomočnik zvesto molčita.

Sodrug strojnih tovarni! Takšni so naši »delavski zaupniki« soc. dem. organizacije. Ali takšnih mi ne maramo. Mi hočemo tako strok. organizacijo, ki nam bo v resnici pomagala iz težkega položaja, in pri kateri bomo sami odločevali, ne pa razni mutasti zaupniki.

Na delo, sodrug! Združimo se in pomagajmo si sami, kajti naša osvoboditev je delo nas samih.

Proč s trhlo soc. dem. strokovno organizacijo!

Naj živi močna enotna in samostojna strokovna organizacija vseh kovinarjev Jugoslavije!

Mi ne dopustimo več, da bi si kovala v strokovni organizaciji ena stranka svoj politični kapital!

Več zavednih kovinarjev.

STAVBINCI.

Organizacija stavbinskih delavcev Jugoslavije zopet posluje redno. Zato se poziva vse stavbinske delavce Jugoslavije, da prično zopet redno plačevati članarino, da dvignejo razredno zavest in delavsko solidarnost in se tako pripravijo na boj za boljši kos kruha.

Na razna domnevanja in medsebojna povpraševanja, kateri stranki da pripada stavbinska organizacija, obveščamo vse, da je organizacija stavbinskih delavcev Jugoslavije *nevtralna delavska strokovna organizacija*, ki se potom razrednega boja bori za zboljšanje življenjskih pogojev stavbinskih delavcev.

kakšen uspeh svoje genijalnosti pokazati, kot priporočenci samih sebe. Ker jih je sedaj novič zalotil pri nedopustnem plezanju v višje stopnje, je umevno, če se mu je izvil navedeni vzlik.

Nikakega povoda nimamo ščititi g. Jelića, toda zagotavljam mu, da *delavno večino* južno-železničarjev s tem ni razžalil, ampak jih razveselil. Ukinjenje izvanrednega napredovanja zamore povzročiti »debacle« samo — zgoraj. Izvanredno napredovanje zadnjih treh let je bilo omejeno na nekatere dunajske pritepenice, ki se jim ni na Dunaju posrečilo najti privatnih korit, omejeno je bilo na člane bivše »Feldtransportleitung Nr. 9, Laibach« kjer so prejemale mastne dijete in »Ausrüstungspauschal«, do česar so se samo pririli »tíhi junaki« brezdelnih »železničarjev« in končno dvoživke — somišljeniki omenjenih avstrijskih odličnih trotov.

Veseli bomo, če g. Jelić razveljavi vse dosedanje izredno avanziranje — brezdelnih koritolovskih gospodov in gospodičev in vzpostavi status quo od 31. decembra 1921. Kajti s tem bo ponižal razburjeno gospodo, ki se skriva pred bližnjim viharjem za »Jutrovim« dežnikom, na naslove, ki jim v resnici pripadajo po njih dvomljivi izobrazbi, znanju, moralni kvaliteti in delu.

Prišla bo vsaj nekoliko v poštev *delovna večina* proti koritolovskim trotom.

Razmere železniškega osobja južne železnice na progi Zidani most-Sisak

so v nebo vpijoče; uprava južne železnice postopa na tej progi z osobjem prav nepravilno. Šikaniranje, preganjanje in kaznovanje, vse to je na dnevnem redu. To osobje mora vsled pomanjkanja tople obleke, ki bi mu jo morala železnica preskrbeti, opravljati noč in dan naporno službo brez tople obleke in umevno je, da je posledica tega prehlajenje. Ako se uslužbenec javi bolnega, se čisto dogajajo slučaj, da ga zdravnik ali na lastno inicijativno, kar ni verjetno, ali pa na pritisk ravnateljstva ali načelnika enostavno javi zdravega, ne da bi bolnika o tem kaj obvestil. Ako

gre domov bolnik, ki nima stanovanja na Hrvaškem, uvede obratno ravnateljstvo proti njemu preiskavo vsled prestopka, da je zapustil postajo brez dovoljenja obratnega ravnateljstva. Torej, če kdo zbolí ali se ponesreči, mora čakati rešitve obratnega ravnateljstva ter ima v to svrhu vložiti prošnjo. Koliko časa mora čakati na dovolitev, o tem ni treba govoriti. Dogodil se je slučaj, da se je vsled trčenja dveh vlakov javil strojevodja bolnega ter šel domov; ravnateljstvo je uvedlo proti dotičnemu preiskavo, kdo mu je dovolil, da sme iti domov zdraviti se. Azijske razmere.

Globe po 10, 20, 30 in še več Din. to je kar na dnevnem redu. Delavca za malenkost poslati na 14 dnevni dopust, se čisto dogaja. Ako pa prosi delavec za svoj redni letni dopust, ki mu pripada, takrat pa osebja ni na razpolago. Čedna družba ta južna železnica.

Mladinski vestnik.

Odgovori na vprašanja v 1. štev. »Del. Novic«.

Prinašamo odgovore za enkrat brez komentarja. Ko pridejo še drugi odgovori, bo povedalo tudi uredništvo svoje mnenje, ako bo potrebno.

1.) Najbolj škodljivo za slovensko proletarsko mladino je to, da hodi večinoma v protidelavske, meščanske organizacije, kajti s tem si proletarska mladina sama pleče bič, ki poje po njenem hrbtu.

2.) Tega najlažje osvobodimo na ta način, ako gremo zavedni mladi proletarci med svoje tovariše, ki se tavajo po temi in jim v jasni luči pokažemo, da si s tem žaga vejo, na kateri sedi. Za to pa morajo skrbeti v prvi vrsti tudi proletarski očetje in matere, ki navadno popolnoma zanemarjajo vzgojo svoje dece.

Drugi piše.

1.) Današnje vzgoje v šoli. Zakaj? Mladina se vzgaja v strogo meščanskem, kapitalističnem duhu, ker se v sedanjem času — posebno pri nas — kar tekmuje, kdo bo bolje dokazal, da

Pred nekaj dnevi se je vršila konferenca železničarjev v Zagrebu. Tej konferenci so prisostvovali železničarji iz raznih krajev. Bridke pritožbe so se slišale na tej konferenci proti upravi južne železnice. O poteku te konference bomo poročali prihodnjič.

moraš biti pokoren hlapec svojemu gospodarju, četudi te ta biča do krvi.

2.) Kako pomagati?

Prvi bi bili v to poklicani roditelji. Ti naj bi otroka poučili, kaj je, naj bi mu pokazali velikansko razliko dveh razredov, mu razkrivali korak za korakom vso to veliko krivico, ki tlači svet itd. Toda žal, ravno starši čisto ne pridejo do tega. Zato bi bilo treba:

1.) da bi povsod osnovali nekaka predavanja za mladino (proletarsko), kamor naj bi jo pošiljali starši.

2.) preskrbeti našim malčkom mladinski list, kar kljub stroškom ne bi bilo težko, ker bi starši gotovo radi plačevali, ker bi vedeli, da je v korist njih otrok.

Toda ozreti se moramo tudi na srednješolsko mladino, kjer je toliko proletarskih src v nasprotnem krdelu vsled večnega ubijanja krivih naukov. Tem bi se na vsak način morala nuditi predavanja, v katerih naj bi se jim razkrilo to, o čemer dvomijo. In izdajati bi bilo treba knjige. Stroški? Seveda: ali koliko bi se pa s tem obrodilo sadov!

Sploh pa je treba pri celi stvari veliko volje in veselja od vseh, ne samo pri nekaterih, ampak pri vseh.

Resnica počasi zmaga.

(Po Art. Brisbane.)

Preziranje novih idej, novih resnic in razmer je človeška navada že od pamtljiveka. Samo nekaj primerov.

Kopernik je pisal svojo drobno knjižico »O prevratih nebesnih svetov« 23 let. V tej knjižici je opisal, kako se planeti sužejo okrog sonca. To je bilo nekaj novega za tiste čase in zato je Kopernik delal zelo počasi. Sicer je že Pitagora (grški matematik) ugibal o tej resnici in Egipčani že davno pred Kristusom, toda Kopernik je resnico dokazal in ji dal znanstveno podlago.

Galilej se je rodil sto let za Kopernikom, a svet še vedno ni hotel priznati resnice, da se zemlja vrti okrog sonca. Celo veliki Tycho de Brahe se je bal povedati to resnico javnosti, da bi ga takrat vsemogočna Cerkev ne dala sežgati na grmadi kot krivoverca in brezbožneža!

Ko je bila iznajdena lokomotiva, so modri možje izjavili, da s to iznajdbo ne bo nič. Rekli so, da ljudje ne morejo prenesti »strašne naglice«, s katero drvi vlak in piš vlaka bi ubil slehernega človeka, ki bo stal blizu tira. Vsled tega se mora — so govorili modrijani — železniške tire ograditi z visokim in debelim zidom. Ker so pa za to ogromni stroški, se pa železnica ne izplača.

Ko je Fulton poskusil svoj parnik na reki Hudson (Amerika), so se mu smejali. Na bregu reke se je zbrala velika množica ljudi, da vidi, kako se bo parnik razletel.

Bessemer-ja, ki je iznašel način izdelovanja jekla, je zasmehoval zbor jeklarskih podjetnikov v Angliji, ko je razlagal svojo iznajdbo. Zborovalci so sklenili, da se Bessemerjevo poročilo črta iz zapisnika, ker so se bali, da jih ne bo kdo imel za bedake.

Nič boljše se ni godilo Harveyu, ki je odkril resnico o kroženju krvi. Zdravniki so se mu smejali in še nadalje bolnikom kri puščali. Danes so jo puščali na desni, jutri pa na levi strani zato, da bo »enaka mera krvi na obeh straneh telesa, kakor sok v pomaranči«.

Ali je danes kaj boljše? Prej slabše. Vsaka nova ideja zadene na najhujši odpor in stari »naprednjaki« se mučijo na vse načine, kako bi bolj nespametno pobijali novo idejo.

Jugoslovanska buržuazija, zlasti še slovensko purgarstvo na vse mogoče in nemogoče načine uči delovno ljudstvo, da je socializem neuresničljiva ideja, da bo vedno tako ostalo, kakor je danes, kajti dandanašnji reakcionarni režim in »zakon o zaščiti države« je najvišja stopnja razvoja, do katere se more povzpeti človeštvo.

Ali kljub vsem naporom in protizakonitim odredbam, ki bodo kmalu s smrtno kaznijo obsodile vse one, ki so čistega, razredno zavednega proletarskega prepričanja, ta ideja, največja v zgodovini, vedno hitreje prodira in zmaga.

Kultura.

»Politični delikt«, napisal dr. Ivo Politeo. — Omenjeno knjižico, ki je izdal Aliagičev zagovornik sam, priporočamo vsem. V svojem obrambnem govoru, ki ga prinaša, ne osvetljuje mnogo javnosti neznanih stvari iz procesa proti atentatorjem na pok. Draškoviča, ampak tudi iz beograjskega procesa radi atentata na našega kralja. — Knjižica stane 5 Din. in se naroča: »Narodna knjižnica«, Vojnička ulica broj 15, Zagreb.

Nov mesečnik. 15. januarja začne izhajati Jugoslovanski krščansko-socialni mesečnik »Socialna misel«, ki bo 1. popolnoma neodvisni glasnik dr. Krekovičevih idej; 2. zastopal misel temeljite preuredbe človeške družbe v smislu

o vseh važnih pojavih doma in po krščanskega socializma sv. očetov, Frančeška, Lacordaira, že davno pred socialno demokracijo in komunizmom; 3. zagovarjal spravo med vsemi narodi, mir in mednarodno politično, gospodarsko in kulturno solidarnost na osnovi krščanstva proti vlekaptalizmu in nacionalističnemu imperijalizmu; 4. pisal kratko, načelno in za vsakogar razumljivo ter prinašal pregled svetu; 5. dajal popolno svobodo v okviru krščanskih načel. Urejujeta: dr. A. Gosar in F. Terseglav. Naroča se pri: Ničman, prodajalna K. T. D. v Ljubljani. — Stane 100 K na leto, izhaja 12 krat na leto.

Dopisi.

Trbovlje. — Kongres socialistične stranke Jugoslavije. — O božiču so prišli med nas ljudje, ki so z razkolom in z zvezo z meščanskimi strankami zadali jugoslovanskemu proletarijatu najtežji udarec in ti ljudje so nam kričali, da so prišli ujedinit razkosani proletarijat. Ko jim je policija izročila delavske domove, knjigarno in tiskarno, ko je policija razpustila strokovne organizacije, ki so se borile edino le za gospodarske interese proletarijata in zato niso mogli v njih socialpatriotje kovati svojega političnega kapitala in ko je tako delavstvo oropano vsega, pa pridejo med nas ti strici: »Delavstvo, v naše vrste, mi smo ujedinjili!« S kom ste ujedinjili? S policijo. Zaprl ste naš rudarski savez, denuncirali s. Petakoviča, ki je vse žrtvoval za nas, rudarje. Ni delavca v Trbovljah, ni žene in otroka, ki bi se ne spominjal tega sodruga. Delavstvo, ne pozabi vsega tega in ne prestopi praga do teh izdajic! Delavstvo, ki tako rado pozabiš na vse prizadete krivice, ne pozabi izdajalskega početja »ujedinjenih socialistov Jugoslavije!« Zato ne nasedaj tem koristolovcem. Trbovljčan.

Trbovlje. Z velikim pompom so pričeli o božiču »social«-demokratije svojo ohcet, še z večjim fujaskom so jo končali. Na božič so se pričele pojavljati čudne postavbe, ena bolj debela kot druga. Blodijo okrog po dolini in povprašujejo, kje je delavski dom. Ali vsak jim je odgovoril: ne vem. Kajti pri nas v Trbovljah ni delavskega doma, ampak dom delniške družbe, ali bolje povedano, šola za izdelovanje paznikov. Kajti vsi oni možje, ki so pogostejše zahajali v dom te delniške družbe, so danes rudniški pazniki. — Končno so vse te postavbe in postavitve našle svoj dom, se usedle za mizo in se pričele prijateljsko razgovarjati, kako bi dosegli ujedinitenje proletarijata pod svojim okriljem, kajti mi smo le sami konzumarji, krakenkasarji, veleposestniki, ministri na razpolago, poslanci itd. Delavstvo nam je pa že davno pokazalo fige. Kaj hočemo? Pa se oglasi eden: Kaj proletarijat! Ali ste že pozabili na meščane in kapitaliste, ali bomo tako skazovali svojo hvaležnost demokratom, ki so pripomogli, da je marsikdo od nas višje splezal, kot je sam kedaj sanjal. Ampak, imate že prav. Delavstvo nam je tudi potrebno, kajti le po njegovem hrbtu se morejo povzpeti naši sodrugi na poslaniške in ministrske stolčke. — Veste kaj, napravimo shod. Nas, stare mačke rudarji že predobro poznajo. Vi, mladi in radikalni, vi se jim še smete prikazati pred obličje. Vstanite in označite rudarjem, da smo ujedinjili! Ti, Golouh, revolucionar in Bajt, vidva sta dobra, da se kake krepke iznebita, Krušič bo pa komandiral.

Prišla je tretja ura, ko bi se morala ceremonija pričeti... Ali dvorana je prazna... Poglejte še na nas same niso ljudje nič radovedni. Pa saj še pridejo. Počakajmo pol urce. Krušič pa vidi, da bodo počasi še tisti odšli, ki so že prišli. Golouh, revolucionar tega sveta ima besedo. Golouh, ki je videl, kako so ljudje slabo razpoloženi za ujedinitenje gospodo, jim je priporočal, da naj le še ostanejo izven socialne demokracije. Kajti on je vedel, da bi moral zapustiti govorniško tribuno, če bi kaj agitiral za socialistično partijo. — Za njim nastopi g. Bajt, ki se je hudoval kakor petelin na dvorišču, prvič nad g. Golouhom, ki ni agitiral za partijo, drugič pa zato, ker je bila dvorana prazna. Kdo je kriv tega, da ni toliko ljudi kakor pred dvema leti. Iz vrst poslušalcev se sliši: Vi, razkolniki proletarijata! G. Bajt konča: mesto ploskanja — godrnjanje. Oglase se še drugi agentje. Ali čim več jih je govorilo, tem večje ogorčenje je bilo med maloštevilnimi poslušalci. Zato je g. Krušič zaključil shod, ker se je bal, da bodo navsezadnje izgubili še tiste verne ovčice, kolikor jih imajo.

Več opazovalcev shoda.

Zagorje ob Savi. — Zopet imamo nekaj novic, ki jih mora izvesti javnost. — Čobalova unija sporoča, da bo letos zopet sprejemala nove člane; za Zagorje sprejme samo 30 novih

članov, če vložijo nekolikovano prošnjo do 30. jan. 1922. — 1. maja bo unija posebno zaslužene člane odlikovala z umetniško izdelano svetinjo; na eni strani bo naslikan Judež z mošujo; kaj bo na drugi strani je še tajnost. Dalje se je g. Čobal sporazumel z g. Trebuskom (NSS) ker hoče biti pri prihodnjih volitvah oboje izvoljena za župana, in sicer sta sklenila pogodbo, da bo eden podnevi, drugi pa ponoči. Ker se že delj časa različni nezadovoljneži jeze in zabavljajo, da nima Zagorje nobenega vodovoda in da primanjkuje pitne vode, naznanjamo, da občinska blagajna ne more tega preskrbeti, ker je v njej miš crknila; radi tega se je sklenilo, da bo šla na sv. Planino vsakih 14 dni procesija prosit dežja. Ker je to še vedno pomagalo, se upa, da bo tudi sedaj. Procesije bodo trajale tako dolgo, dokler se dež ne privadi, da bo padal redno vsakih 14 dni.

Zagorjan.

Hrastnik. — Dne 16. dec. 1921. se je vršil pri nas shod klerikalne »Jugoslov. strokovne zveze«. Referiral je g. kaplan. Po shodu se je vršil ustanovni občni zbor, ki je jako zanimiv, ker ni bilo toliko njihovih članov, da bi se sestavil odbor 9 ljudi. Zato je mene neka nesramna roka zapisala v odbor, kljub temu, da nisem član klerikalne stranke in da se nisem udeležil shoda, niti občnega zbora. Kajti jaz se nahajam v zavednih proletarskih vrstah. Zato pozivljam onega predzreža, da zbrše moje ime s tistega papirja in naj postavi na moje mesto rajši g. Arnška.

Živele nevtralne strok. organizacije! Močilar Anton I. r. rudar, Hrastnik.

Kočevje. V »Nazaj«-u, št. 284 je izšel članek — »Delavstvu v razmišljanje« in »Pripravimo se!« Temu članku moramo odgovoriti rudarji iz kočevskega revirja. Gospodje sodrugi, kdo je kriv smrtnemu boju, kdo je kriv temu, da jugoslov. buržuazija vedno bolj biča proletarijat. Gospodje »social« — demokrati, vi, ker se niste nikdar zoperstavili temu biču, ampak ste pustili, da je deroča voda (buržuazija) podirala mostove borbenih strokovnih organizacij. Zato se ne pustimo varati po frazah in obljubah koristolovcev okrog »Nazaj«-a, ki hujskajo proti našemu delavstvu. Mi ne gremo nikdar nazaj v socializdajalske vrste, kajti proletarijat mora ostati zvest Marksovemu načelom.

Delavci, čim dalj boste čakali, tem bolj bo pel bič buržuazije po vaših hrbtih, ker social-demokratije podpirajo to reakcijo.

Proletarci, zahtevajmo otvoritev naših protizakonito razpuščenih strokovnih organizacij in povrnitev domov in denarja, ki so nam ga pobrali social-patrioti, da danes z njim sklicujejo svoje kongres in državne konference.

Gospoda okrog »Nazaj«-a, zahtevaj otvoritev razpuščenih strokovnih organizacij, da se zaprti funkcionarji izpustijo na svobodo in da se odpuščeni sprejmejo zopet v službo, potem pa pridite pred delavstvo!

Živela razredna zavest proletarijata! Več delavcev.

LISTNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVNIŠTVA.

Vse cenjene naročnike prosimo, da kmalu poravnajo naročnino za mesec januar, ki znaša po podražanju tiska 3 Din., ker smo odvisni od naročnine razprodaje in tiskovnega sklada. Upravištvo.

R. U. — Boka Kotorska. — Ne moremo priobčiti, ker smo že priobčili in Vaši odgovori so v istem smislu kot že priobčeni. Vaš slog nam ugaja. Zato se kmalu oglasite v »Mladinskem Vestniku«. Le hrabro naprej po začrtani poti.

A. V. Jesenice-Fužine. Pozdravljamo Vašo misel in pripravljeni smo Vam pomagati pri Vašem delu. Kmalu se oglasite.

Uredništvo.